

Proklamasjon.

I forrige nummer av vår avis gjengav vi heimefrontledelsens proklamasjon og den norske regjeringens erklæring om at den gav den sin fulle tilslutning.

I proklamasjonen ble det slått fast at målet for vår kamp er ett fritt, selvstendig og uavhengig Norge. Helt det norske folk deler denne oppfatning bortsett fra en liten klikk av forredere.

Men landet må gjenreises etter ødeleggelsene. Gjenreisningen skal føres etter en vidsynt politikk med sikte på å skape trygge og gode økonomiske forhold for det norske folk. I de over 4 år kampen er ført mot tyskerne og NS har alle klasser og befolkningslag deltatt. Alle har samlet seg om målet - Norges frihet - uansett tidligere politiske motsetninger. Dette samspill av alle gode krefter må også settes inn når landet igjen skal gjenreises økonomisk og kulturelt. Det er de store saker vi skal samles om og søke å løse.

Gjenreisningen forutsetter et oppgjør og en opprydning når krigen er slutt. Alle hindringer for gjenreisningen må fjernes, ingen unødige friksjonsmomenter må være tilstede i tida framover. Proklamasjonen inneholder bestemmelser som er av spesiell interesse for oss kommunale. Under NS styret er det truffet administrative avgjørelser, avskjedigelser, individuelle lønnsopprykninger, politiske "retts" avgjørelser og beslaglegging av formuer som har rammet kommunale funksjonærer og arbeidere. Alt dette er av NS styre foretatt i den hensikt å gjøre de kommunale organer til lydige redskaper for gjennomføringen av sitt program, landets nasifisering. Nasistene er nemlig klar over at gjennomføringen av programmet først og fremst er betinget av fullt herredømme over kommune og statsorganene. De kommunale funksjonærer og arbeidere var derfor blandt de første som måtte ta stølten. "Minister" Hagelins lojalitetsanmodning ble avvist av 98 % av funksjonærene. Kampen har kostet offer, mange av våre kolleger er avskjediget, fengslat eller har måttet flykte til utlandet. Våre foreninger er ødelagt. Men ofrene har ikke vært forgjeves. Det er ikke opnådd at de kommunale organer er blitt redskaper for NS i deres forsøk på å nedkjempe heimefronten. For å holde den kommunale front var det nødvendig å gå til blokade av alle stillinger og boikott av propaganda-møter.

De bestemmelser som tar sikte på oppgjøret etter krigen finnes i proklamasjonens punkt 3. og 4. Vi henviser også til bestemmelsene i parolen om blokade av offentlige stillinger som omhandler revisjon av alle ansettelser, lønnsforbedringer, forfremmelser samt at enhver som har brutt parolen senere må stå til regnskap og ta konsekvensen. Enhver avgjørelse skal prøves på helt fritt grunnlag av norske domstoler. De kommunale organer skal renses for mindrevordige elementer. De først blir organene i stand til å løse sine oppgaver under gjenreisningen.

Vårt mål er ikke bare å vinne krigen, men også freden, og skape et lykkelig samfund. Men skal dette mål nås må alle gode normenn være klar over sitt ansvar i denne tida. Trudslar fra tyskerne eller NS må ikke avholde noen fra å yde den bistand heimefronten forlanger. VI ER ALLE DENN SOLDATER. Det må ikke være noen vakling likeoverfor parolene. Det er i denne tida det skal vise seg om den enkelte er i besiddelse av det initiativ og de egenskaper som kreves for å fylle den stilling en innhar.

Heimefrontens proklamasjon skal være en spore for hver enkelt til samhold og til enda større ytelser. Det er nå forutsetningene skapes for de store saker som skal løses under gjenreisningen.

Mobiliseringen.

Lønnsrådmannen i Oslo sendte den 5. juni d.å. følgende rundskriv til fagsjefene:

"Ad: Mannlige arbeidere og tjenestemenn i meldepliktig alder for arbeidsinnsats (21, 22 og 23 år). Etter ordre fra ordførerens kontor skal jeg be om at det må bli sendt meg oppgave over de mannlige arbeidere og tjenestemenn i meldepliktig alder for arbeidsinnsats (21, 22 og 23 år) som siden 20. mai d.å. er borte fra arbeidet - enten på grunn av sykdom, ferie eller permisjon. Oppgaven skal inneholde fuldt navn, boligadresse, fødselsår og dato. Eventuelle sykemeldinger legges ved.

Oppgaven skal sendes inn i 3 eksemplarer og må være meg i hende senest onsdag 7. juni d.å. Eventuelle nye fraver etter at oppgaven er sendt inn skal straks meldes pr. telefon til mitt kontor. (20350 linje 409), (sekretær Siggstedt) hvoretter skriftlig meldelse skal følge.

Administrasjonssjefene sener oppgaven direkte til lønnsrådmannen for å spare tid og denne rundskrivelse følger derfor i vanlig opplag."

Det var ikke annet å vente enn at NS-fagsjefene svarte, men vi beklager å konstatere at også en av de øvrige fagsjefer ved å innsende oppgaven har alliert seg med forrederne og angiveren Leif Storhaug, fra hvem rundskrivet stammer.

Så tilspisset som situasjonen på heimefronten er idag må i første rekke fagsjefene være sig sitt ansvar bevisst og vise en fast holdning. Den nevnte fagsjef og hans sekretær bør derfor straks ta sine stillinger opp til overvåelse. For framtida finner vi å måtte offentliggjøre navnene på de funksjonærer som bryter heimefrontens paroler eller går NS trosser.

Regnskapsdirektør J. Lund andlot tross muntlige og skriftlige trusler fra NS hold å innsende oppgave over registreringspliktige til arbeidsinnsats. Lørdag den 10. d.mnd. ble regnskapsdirektøren innkaldt til ordførerens kontor hvor han fikk meddelelse om øieblikkelig avskjed uten lønn og pensjon. Samme dags ettermiddag ble han arrestert av Statspolitiet. Den 20. ble han løslatt igjen.

Sener har lønnsrådmannen sendt en ny henvendelse med krav om omgående svar og anmodning om forklaring på hvorfor den første henvendelse ikke ble besvart.

Vi går ut fra at fagsjefene påny viser en fast holdning.

Folkavstemning.

Vi omtalte i forrige nummer det forsøk som ble gjort i Kirkedepartementet på å få en uttalelse fra funksjonærene til støtte for NS og dets propaganda. Stort sett ble forsøket avvist av disse, men desverre ikke av alle som man burde ventet det av. Saken lærer oss at vi alltid må være forberedt på liknende overrumplingsforsøk kan bli gjort, også mot de kommunale arbeidere og funksjonærer.

Hvis du blir avkrevet erklæring om ditt politiske standpunkt, skal du blankt avvise. Ingen har tjenesteplikt til å underskrive noen politisk erklæring. Din moralske plikt er tvert imot å møte enhver trussel med et ugjenkallelig NEI.

I andre tilfeller må en hvis mulig samrå sig med sine kolleger og få en samlet optreden. Hvis det ikke er tid, får en prøve å gjøre seg opp en mening om hvad det krves av en soldat på heimefronten. I størst mulig utstrekning vil paroler bli utsendt, men det forlanges at en også på egen hånd følger den samme ånd som har diktert de paroler vi far og som vi plikter å følge.

Du taper ikke dine rettigheter om du ikke betaler fagforeningskontingenten, bare du gjenoptar betalingen når fagforeningbevegelsen igjen er fri.

VÆR FORSIKTIG. Utsett ikke dine kolleger for unødige risiko.

Utdrag av "Kommunalnytt" For august 1944.

Innsats på arbeidsplassen.

Krigen går mot sin avslutning. Etter hvert fanger utviklingen på frontene mer og mer interessen. På bakgrunn av dette mener no enkelte at Heimefrontens kamp ikke lenger har den betydning som før. De mener at Heimefronten har gått igjennom så meget av savn og ø lidelser at den store masse av folket har krav på rett og slett å få leve, at kampen i dag først og fremst gjelder å livberge seg materielt mens en venter på befrielsen.

Det er feil. I dag og i tiden framover må det mer enn noensinne kreves av hver enkelt at alt blir ofret i kampen for vår frihet og sjelstende. Det er hver enkelts plikt å spørre seg selv hvordan han kan delta i den felles kamp som under Heimefrontens ledelse for hver dag blir mer bitter og krevende. Det er ikke alle som kan kjempe med som soldat i den innsats som ytes av våre væpnede styrker i hær, marine og luftvåpen, eller ta del i vår handelsflåtes utrettelige innsats. Men alle har plikt til å oppfatte seg som soldater i Heimefrontens arme og gjøre sin innsats hver på sitt område. Det er den innsatsen en selv gjør, som gjennom et samlet hele vil virke positivt til å forkorte kampen og bringe vårt land tilbake til normale forhold. At kampen ikke er forkortet viser det arbeid som den franske og den danske underjordiske bevegelse har gjort gjennom den senere tid. Vi minnes også med takknemlighet og stolthet den kamp våre egne falne kamerater førte, den innsats fangene i fengslene yter hver dag ved sin innbitte kamp, den strid våre lærere og prester tok opp og vant, og den heltmodige holdning vår ungdom har vist i sin kamp for sine dyreste interesser.

Mange kommunale arbeidere og tjenestemenn har ytt et godt arbeid i den felles kamp. På den annen side lar det seg ikke nekte at noen få mer eller mindre har gått nazistenes ærender. Andre har vært lunkne i den kamp som har vært ført, og no noen har vært direkte passive. Det norske folk kreves at personer i offentlig tjeneste men enn noen andre gjør sin plikt. Hver enkelt kommunal arbeider og funksjonær må ha klart for seg at den holdning som er vist gjennom de år okkupasjonen har påført, vil bli nøye gransket og passende rådgjerdet struffet. Dette gjelder alle, såvel over- som underordnede. Det er enno - i kampens ellevte time - høye for den som ikke før har gjort sin plikt, å rette på noe.

Hvordan motstanden bør foregå og hvilke krav det blir stillet til oss, skulle være helt klart. Det er nok å peke på de retningslinjer som har vunnet hoved, og de hovedprinsipper som er vedtatt av Heimefrontens ledelse og godkjent av den lovlige norske regjering. Først og fremst: Feltil minste detalj de paroler som blir gitt ut. Det er likegyldig hvilke repressalier det blir truet med fra nazistisk hold. Sørg for at kolleger følger parolene. Saboter de kunnagjeringer, vedtak og betømmelser som blir sendt ut om arbeidet, og som har til formål å tjene NS eller tyskernes interesser. Den slags sabotasje er et av våre viktigste og mest virkningsfulle våpen. Hvordan sabotasjen skal gjennomføres, må være helt avhengig av det enkelte tilfelle og arbeidssted. Iverksettelsen bør skje etter samråd med kolleger en kan stole på, og må være slik lagt an at det ikke blir oppdaget. Hjelp til å spre nyhetsstoff videst mulig, men gjør det på en slik måte at ingen blir utsatt for unødige fare, og bare til sikre personer. Spre ikke rykter. Fortell ikke noe videre uten at innholdet er helt sannsynlig. Rykter kan være fabrikkert av våre motstandere for å så splid. Samle på stoff hver fra sin arbeidsplass og sørg for at eksakte opplysninger som har krav på å bli publisert, blir sendt rette vedkommende. Vanskeligheter ikke arbeidet for kolleger ved å komme med usaklig kritikk. Kritikk er bare på sin plass når den peker på et forhold som er skjult. La den være saklig så den ikke sår splid. Yt så langt emnene rekker, økonomisk stønad. Vis med iskald forakt tilbake tilnærmelser fra nazister. La dem forstå hva en mener om landsforrædere. Vær på vakt mot "stripete". Snakk aldri med dem om noe, driv ikke noe slags kameraderi med dem. La dem aldri få se nyheter. Isolér dem helt. Husk alltid på at folk som bærer kappen på begge skuldre, er de farligste av alle. Gå inn for å påvirke de passive og lunkne til mer rakrygget holdning. Overbevis dem ved rolig opptreden og ved saklige argumenter. Vær til hjelp når det gjelder å passe på at fagforeningskontingenten ikke blir betalt. De penger som kommer inn til forbundene, blir brukt til ting som står stikk i strid med våre interesser.

Innen må unnlate å ta aktiv del i kampen. "Total" motstand er løsnet.

Overtids- og akkordarbeid.

Som et ledd i Heimfrontens kamp har det vært hevdet at overtids- og akkordarbeid så langt råd er, måtte innskrenkes. Denne spesielle form for motstand mot våre fiender gjelder i særlig grad offentlig virksomhet og må sees i samband med annen motstand innen offentlig virksomhet som er gjennomført. Det er av viktighet at en ikke under de nevnte vanskelige forsyningsforhold ikke gir sin arbeidskraft til arbeid som er i strid med egne interesser. Arbeidskraften kan med fordel brukes til andre formål. Ingen må for å tjene noen usle kroner ta jobber utover vanlig arbeidstid uten stor motvilje. En kan nok iblant være nødt til det for å tjene norske interesser. Men husk at nesteparten av det arbeid de fleste av oss utfører, i alle fall indirekte tjener tyskernes interesser. Det har videre vært klaget over at enkelte arbeidsledere har vist dårlig samhold, har økt arbeidspresset og endog ved et enkelt høve (i Oslo) truet med anmeldelse. Vi gir disse ledere en alvorlig advarsel. I dag mer enn noensinne gjelder det samholdet mellom arbeidsleder og arbeider eller funksjonær må være tillitsfullt og uten friksjoner. Nedsett arbeidstempo i alt arbeid som direkte eller indirekte tjener tyskerne eller NS. Og så må vi forberede oss på å ta de tunge arbeidstak når Norge er blitt fritt igjen.

Parole til de kommunale lønntakere:

"Arbeidskontorene vil i nær framtid forlange oppgave over alle kommunale funksjonærer og arbeidere. Oppgaven skal brukes til registrering for den såkalte "Nasjonale" arbeidsinnsats. Heimfrontens ledelse har sendt ut parole om at all registrering må nektes, og ingen, hverken over- eller underordnede, må derfor medvirke til at registreringen blir forsett.

Heimfronten krever at ingen gir den forlangte oppgave.

Stå fast og samlet.

Den som svikter, vil senere bli trukket til ansvar."

Kommunale lønntakere har hittil sloppet billig fra den "nasjonale" arbeidsinnsats. No er turen kommet til oss, og vi må vise vår solidaritet i praksis også på dette område. Det norske folket har krav på at det kan stole på sine kommunale tjenestemenn. Svar i noen som helst form gir vi ikke, hverken skriftlig eller muntlig. Ingen skyter ansvaret fra seg og over på andre. Selv utsikten til å få avskjed fra sin stilling skremmer oss ikke. Den som svikter, betrakter vi som angiver. Han vil ubønnhørlig bli blottet og senere stillet til ansvar for sin handling.

Innkalling. Denne skjer nå gjennom arbeidsplassene, ved at en person i sivil kommer og spør etter en (eller flere) navngitte personer. Vedkommende får i seg forelagt innkallingen og må kvittere for at den er mottatt. Denne framgangsmåte er alt brukt mot enkelte, og vil nok komme til å bli mer brukt.

Kommer slike forespørsler, må en prøve å hindre at vedkommende blir funnet. Han "er på ferie", "han er ikke til stede" eller lign. Nekt å ta imot og kvittere for innkallingen på vegne av noen.

Har noen vært uheldig og har fått innkallingen, må han følge gjeldende paroler. Ingen røper til lægeundersøking eller arbeidskontor. - Ingen tar "anvist" arbeid.

"Folkeavstemningen".

Hvis du blir avkrevet erklæring om ditt politiske standpunkt - din stilling til bolsjevismen - skal du blankt avvise. Ingen har tjenesteplikt til å underskrive noen politisk erklæring.

I andre tilfeller må en hvis mulig sørrå seg med kolleger og få en samlet opp-treden. Hvis det ikke er tid, får en prøve å gjøre seg opp en mening om hva det kreves av en soldat på Hjemmefronten. I størst mulig utstrekning vil paroler bli utsendt. Men det forlanges at en også på egen hånd følger den samme ånd som har diktet våre paroler vi får og som vi plikter å følge.

NB: Ingen må betale skatt på forskudd.

Torsdag den 13. mai ble professor Hallesby og Ludvig Hope arrestert og ført til Grini. Disse to menn - kristenfolkets førere - var de siste av Den midlertidige Kirkeledelse som ennå var i funksjon. Legg merke til det! Den Norske Kirkes ledende og ansvarlige menn sitter arrestert på Grini!

I over to år har Kirken kjempet sin kamp, åpent har den talt, uforferdet har den stått. Etterhvert har alle de som hadde dens kall og myndighet til å tale fått lukket sin munn. Hallesby og Hope var de siste. Dermed er Kirkens strid gått inn i et nytt avsnitt.

Hva gjelder striden? Hva forlanger nasistene av Kirken? Hvorfor kan ikke Kirken gjøre kompromiss?

Et tverrsnitt av kampen gir oss svaret klart nok:

24. februar 1942 nedla landets biskoper sine embeter. Dette drastiske skritt var resultatet av en rekke konflikter. Biskopene hadde stemplet Hirdens råskap og forlangt av myndighetene at de skulle gripe inn og opprettholde ro og orden. Staten hadde avsatt Kirkens konsulent i Kringkastingen. Den ville selv ha kontrollen over det Guds ord som skulle forkynnes. Kirkedepartementet autoriserte uten biskopenes samtykke en kristenlære for folkeskolen som gikk inn for å oppdra barna i nasistisk ånd. Staten grep inn i Kirkens orden og avsatte uten videre domprost Fjellbu i Trondheim.

Dette var for biskopene tilstrekkelig til å vise statens vilje med Kirken. Kirken skulle være statens lydige og ydmyge tjener. Den skulle tvinges til å tie overfor uretten, den skulle overlate til staten ansvaret for barneoppdragelsen, den skulle tale Guds ord slik som det kunne passe for staten.

Slikt kan Kirken ikke gjøre. Kristne biskoper må reise seg når slikt skjer. De kunne ikke samarbeide med en slik stat. Så ga de tilbake det embete de hadde fått av staten nettopp for bedre å kunne utføre den oppgave de hadde fått av Gud som menighetens tilsynsmenn.

Prestene fulgte biskopene og nedla sine embeter. Svaret var et voldsomt trusseltelegram hvor det het at de var opprørere og skulle behandles deretter. Framtiden var totalt uviss. Men prestene stod fast. Hva annet kunne de gjøre når det var Kirkens frihet, Guds ords frihet, samvittighetens frihet det gjalt? De brøt med staten og brudde er der den dag idag og prestene markerer det ved ikke å ta imot statens lønn.

Kirkens samråd med Biskop Berggrav i spissen ble straks arrestert. I stedet for etablerte Kirken Den midlertidige Kirkeledelse bestående av 6 menn. 4 av dem er forlenget ved forvisning og politibud satt utenfor. Men striden gikk videre med Hallesby og Hope i spissen. Det gjalt jødemishandlingen. Igjen måtte Kirken gå inn for retten. Det gjalt Ungdomstjenesten. Foreldre, Kirke og skole har delt ansvaret for barneoppdragelsen i Norge. Nå skulle det komme et nytt ledd inn uten kontrollmulighet hverken for foreldre, skole eller Kirke. Ungdomstjenesten brøt ned enhver tradisjon i vårt folk, den anfektet både den enkeltes, skolens og Kirkens samvittighet. Foreldrene kunne ikke rolig se det skje og ikke Kirken og ikke skolen. Lærerne og prestene bar atter saken fram til seir -----foreløbig. Men et nytt angrep må møtes, innkallingen av de 18 års piker til arbeidstjeneste. Ungdomstjenesten strandet på samvittighetenes protest mot å utlevere barn til ukontrollert påvirkning. Men en 18-års pike, er hun barn eller voksen? Etter loven er hun umyndig og lever under foreldrenes samvittighetsansvar. Far og mor har retten til å si ja eller nei for henne. Denne retten må de bruke til ved frimodig fasthet å verge sine unge døtre.

Hva risikerer vi? Det er et underordnet spørsmål. Det avgjørende er å handle rett. Kirkens menn visste hvilken risiko de tok, og lærerne visste det. Men det stanset dem ikke. Berggrav og mange prester er arrestert. Men de sitter der som folkets samvittighet og de virker sterkere og videre enn de maktet da de var fri. Lærerne ble sendt til Kirkenes, men det åpnet folkets øyne for hva nasismen egentlig er. Det store spørsmål er ikke å være fri fra fengslet, men

å være fri i samvittigheten.

Den sak som felte Hallesby og Hope var arbeidsmobiliseringen. De protesterte mot den måte hvorpå den ble gjennomført. I skrivet til Quisling heter det at det er klart "at mange av våre menn utskrives til en tjeneste som i virkeligheten er en tysk militær innsats, under tysk kommando, i tyske uniformer, til dels under tysk militær jurisdiksjon og med tysk eksersis". De sier at Tyskland og Norge er i krig og "det er en ubrytelig samvittighetsplikt å være trofast mot det land og det folk som Gud har satt ham inn i".

Det er nettopp det og kun det Kirken har gjort. Men tross Quislings "garantier" er Kirkens munn blitt lukket og dens menn fengslet.

Av og til kommer det fra Kirkedepartementet til avisenes lesere en liten "redegjørelse" om den kirkelige situasjon. Grunntonen er alltid at egentlig er det ingen kirkestrid. Det eksisterer bare en del "streikende prester". Det er ikke sant. Prestene streiker ikke. Selvfølgelig ikke! De gjør all sin gjerning som før og de har mer å bestille enn noensinne. De velsigner også ekteskap. Det er like mange blylluper i kirkene som før. Men når prestene ikke lenger er stats-embetsmenn, så kan de heller ikke være vigselmenn. Derfor må den sivilrettslige side ved ekteskapet bringes i orden hos byfogd eller sorenskriver.

Staten har i handling anerkjent prestenes embetsnedleggelse ved bl.a. å frata dem deres tjenestemannsbevis og ved å frata dem embetsmannens rett til å bestemme over kirkehusenes bruk. Derved har staten erklært at prestene ikke er statsembetsmenn. Det ville derfor være galt av prestene å utføre handlinger som kun utføres av slike.

Kirkedepartementets "redegjørelser" i pressen er skrevet for å forvirre. Men det lykkes ikke. Alle vet nå hva det gjelder. Det kan ikke sies klarere enn ved arrestasjonen av Berggrav, Hallesby og Hope. Så lenge disse menn er fanger vet hver nordmann at kampen gjelder kristendommens være eller ikke være i vårt folk. Og kampen går stadig videre. Den må det. Arrestasjonen av Hallesby og Hope betyr bare et fremad marsj for Kirken. Og den virker bare en ytterligere konsolidering av hjemmefronten som helhet. Nasismen tåler ikke det frie ord, fordi den ikke tåler den frie samvittighet. Det ligger i selve nasismens og Kirkens vesen at deres veier må skilles. Nasismen ville gjøre Kirken til tjener for et bestemt politisk system. Men Kirken er etter sin art upolitisk. Den er Guds tjener. Derfor er den idag gjenstand for en ondartet, hatefull og snedig forfølgelse.

Også i framtiden vil den nok vite å la det norske folk få kjennskap til dens mening. Og nordmenn vil respektere at den under forfølgelse må gjøre det på en noe annen måte enn hittil. Dens eksempel taler sterkere enn ord og forplikter hver eneste nordmann, hver mor og far, hver kvinne og mann, hver jente og gutt til å handle rett, uansett de personlige følger det kan få.

Den saklige og taktiske dumhet som tyskerne og quislingene har gjort ved å arrestere Hallesby og Hope har gjort Kirken til en større maktfaktor i Norge enn den noensinne har vært.

Den norske Kirke har talt. Folket har forstått dens budskap og følger den.